

CESTOVNÝ RUCH SLOVENSKEJ REPUBLIKY V KONTEXTE REGIONÁLNEHO ROZVOJA

Ema Mišúňová

*Katedra verejnej správy a regionálneho rozvoja NHF, Ekonomická univerzita,
Bratislava*

Abstract: Tourism industry in the Slovak Republic requires to create better conditions, not only for satisfying needs of tourist traffic's participators, but also for more effective regional development. The paper is about interaction of regional development and activities in tourism industry in Slovakia.

Key words: tourism industry; regional development; regional aspect

1. ÚVOD

Regionálne nerovnosti sprevádzajú spoločnosť už od jej vzniku. S regionálnou nerovnováhou úzko súvisia aj regionálne problémy, ktoré sa zvlášť prehĺbili realizáciou dopadov jednotného európskeho trhu a vytvorením spoločnej európskej meny. Ukázalo sa, že zatiaľ čo niektoré regióny získali viac príležitostí na rozvoj, iné môžu byť tým značne poškodené, keďže ostali mimo umiestnenia výkonnejších aktivít.

Dôležitou súčasťou regionálnej politiky je aj cestovný ruch, ktorý sa do značnej miery podieľa na tvorbe hrubého domáceho produktu a na samotnom regionálnom rozvoji. Snahou regionálnej politiky jednotlivých štátov, ako aj Európskej únie je redukovanie hospodárskych a sociálnych rozdielov medzi jednotlivými regiónmi.

2. DYNAMIKA VÝVOJA CESTOVNÉHO RUCHU SLOVENSKEJ REPUBLIKY V POROVNANÍ S VYBRANÝMI KRAJINAMI

Slovenská republika disponuje dostatočným potenciálom pre rozvoj cestovného ruchu, ktorého využitie je priamo závislé od charakteru vonkajšieho prostredia. Na sklonku minulého storočia sa cestovný ruch rozvíjal v prostredí, v ktorom negatívne

pôsobili najmä nepriaznivý vývoj hospodárstva SR ako celku, legislatívne a daňové podmienky pre rozvoj podnikania, nezdravá politická klíma a nepriaznivý imidž Slovenska po roku 1994 s dopadom na aktívny zahraničný cestovný ruch. Uvedené skutočnosti, ako aj minimálna podpora a pozornosť zo strany štátu v porovnaní so susednými krajinami a krajinami V4 spôsobili, že cestovný ruch nevyužil rastový potenciál a jeho vývoj nedosahoval dynamiku susedných štátov.

Európsky trh cestovného ruchu predstavuje vysoko konkurenčné prostredie, v ktorom bezprostrednou konkurenciou pre Slovensko sa stali práve susedné krajiny. Porovnanie Slovenska s týmito krajinami na základe údajov, ktoré publikovalo WTO za rok 2000 sú uvedené v tabuľke 1.

Tabuľka 1 Porovnanie SR s vybranými susednými krajinami

Krajina	Prenocovania zahr. hostí v tis.	Devízové príjmy v mld. USD	Podiel na exporte v%
Rakúsko	64 468	10,03	15,6
Česká republika	16 471	2,87	9,9
Maďarsko	10 514	3,43	12,2
Slovensko	3 743	0,43	3,6

Zdroj: Infotour-Marketingový a inf. spravodajca SACR, Bratislava, 2001

Štatistické údaje nasvedčujú tomu, že najlepšie výsledky v cestovnom ruchu z našich susedov vykazuje Rakúsko, ktoré v počte prenocovaní hostí zo zahraničia 4,5-násobne prevyšuje Českú republiku. Z bývalých asociovaných krajín má najvyššie devízové príjmy Maďarsko (3,4 mld. USD), ktoré však dosahujú necelý 3-násobok príjmov Rakúska. Alarmujúce sú štatistické údaje za našu republiku, ktoré ukazujú na vysoké zaostávanie aj za tými susednými krajinami, s ktorými sme mali pri rozvoji jednotlivých foriem cestovného ruchu podobné východiskové podmienky.

Na druhej strane treba zdôrazniť, že Slovensko v oblasti potenciálu cestovného ruchu má v porovnaní s týmito štátmi celý rad výhod. Samotná geografická poloha Slovenska v srdci Európy je vysoko atraktívna, o čom nasvedčuje vysoký tranzit turistov všetkými smermi.

Množstvo minerálnych a termálnych vôd takmer po celom území Slovenska láka kúpeľných hostí nielen z Európy, ale často aj z iných svetadielov. Prekrásne podzemné jaskynné priestory sa vyznačujú svojou jedinečnosťou a unikátnosťou, pričom sú často zasadené do neporušenej zalesnenej krajiny.

Prírodný potenciál umocňuje množstvo kultúrno-historických pamiatok, zachovalá ľudová architektúra a tradície, zvyky a obyčaje nášho vidieka. Väčšina rozhodujúcich stredísk cestovného ruchu má priaznivú dostupnosť pre návštevníkov zo zahraničia. Vybudovaná infraštruktúra našich známych lyžiarskych stredísk vyžaduje však modernizáciu a potrebný marketing.

Ako ukazuje vývoj vybraných ekonomických ukazovateľov rozvoja cestovného ruchu na Slovensku v tab. 2 od roku 1993 do roku 2003 došlo k zníženiu podielu cestovného ruchu na HDP o 0,5%, príjmy z aktívneho cestovného ruchu vzrástli viac ako dvojnásobne, dvojnásobok dosiahol aj počet návštevníkov a zhruba dvojnásobne vzrástli výdavky na pasívny cestovný ruch. Na prvý pohľad sa zdá, že je to postačujúce. V porovnaní so susednými štátmi ale v cestovnom ruchu dosahujeme slabé výsledky.

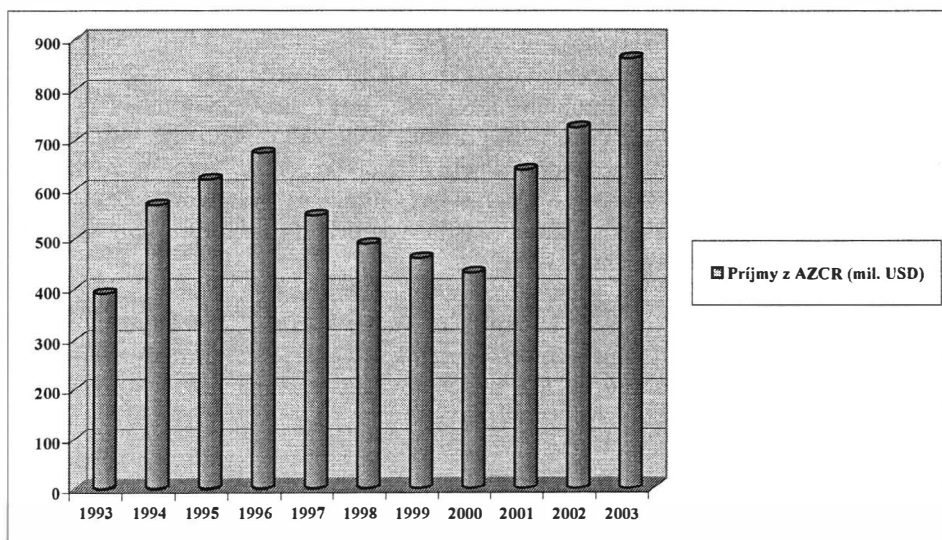
Na rozvoj cestovného ruchu každej krajiny významne vplyva predovšetkým aktívny zahraničný cestovný ruch, ktorý je často chápaný ako „neviditeľný vývoz“. Oproti tovarovému vývozu má tú výhodu, že napriek vývozu poskytnuté služby podliehajú

nepriamym daniam, z toho aj DPH, ktoré platí spotrebiteľ tej krajine, v ktorej služby priamo čerpá.

Tabuľka 2 Vývoj vybraných ekonomických ukazovateľov rozvoja cestovného ruchu

SLOVENSKO	1993	1994	1995	1996	1997	1998	1999	2000	2001	2002	2003
Počet návštevníkov (mil. os.)	12,9	21,8	27,3	33,1	31,7	32,7	30,7	28,7	27,2	26,4	24,9
Prijmy z AZCR (mil. USD)	390	568	620	673	546	489	460,6	431,5	638	724	863
Výdavky na PZCR (mil. USD)	262	284	330	483	439	475	432,4	295,3	287	442	572
Podiel na HDP/%	3,25	4,13	3,58	3,72	2,76	2,52	2,39	2,24	3,2	3,1	2,7

Zdroj: Infotour-Marketingový a inf. spravodajca SACR, Bratislava, 2001, www.economy.gov.sk 18.5.2004

Graf 1 Prijmy z aktívneho cestovného ruchu SR.

Zdroj: Infotour – Marketingový a inf. spravodajca SACR, Bratislava, 2001, www.economy.gov.sk 18.5.2004

Slovensko zaznamenalo do roku 1996 výrazný nárast aktívneho zahraničného cestovného ruchu. Od roku 2000 však u nás dochádza k jeho poklesu. Podiel Európy na svetovom cestovnom ruchu je stále menší, nemožno preto predpokladať, že v blízkej budúcnosti dôjde na Slovensku k výraznejšiemu rastu počtu zahraničných návštevníkov.

Aktívnemu zahraničnému cestovnému ruchu sa venuje len malá časť cestovných kancelárií, hoci jeho ziskovosť je podstatne vyššia ako pri pasívnom zahraničnom cestovnom ruchu. Z časti sa na tom podieľajú aj neštandardné vzťahy, resp. spolupráca medzi hoteliermi a cestovnými kancelárkami, snaha obchodovať priamo so zahraničným predajcom.

Tabuľka 3 Príjazdy zahraničných návštevníkov a vycestovania občanov SR v mil. osôb

Rok	Príjazdy zahr. návštevníkov	Vycestovanie slov. občanov	Index príjazdov t/t+1	Index vycestovaní t/t+1
1997	31,7	22,1	–	–
1998	32,7	23,7	103,2	107,2
1999	30,8	21,9	94,2	92,4
2000	28,7	20,3	93,5	92,7
2001	27,7	18,2	96,5	89,9
2002	26,4	17,6	95,3	96,4
2003	24,9	18,2	94,5	103,9

Zdroj: www.economy.gov.sk

Nepriaznivé tendencie v posledných rokoch možno pozorovať vo vývoji štruktúry zahraničných návštevníkov. Rast podielu západoeurópskych krajín sa zastavil a dokonca mierne poklesol, naopak zvýšil sa podiel postsocialistických krajín, ktorých turisti majú nižšie priemerné výdavky.

V rokoch 1996 – 1999 zahraničná návštevnosť Slovenska oscilovala okolo hranice 30 mil. osôb. Od roku 1999 sa počet návštevníkov SR znižoval (v roku 2001 27,8 mil. osôb, v roku 2003 Slovensko navštívilo iba necelých 25 mil. zahraničných turistov). Najviac návštevníkov prichádza cez úsek štátnej hranice s Českou republikou. V štruktúre návštevníkov prevláda tranzit a jednodňové pobyty. Najviac návštevníkov je zo susedných krajín (ČR, Poľsko a Maďarsko) a z Nemecka (Tabuľka 4). Priemerná dĺžka pobytu návštevníkov po roku 1996 klesala, zmena nastala v rokoch 2001 a 2002, kedy sa priemerná dĺžka pobytu stabilizovala na 3,6 dňa.

Z regionálneho hľadiska najviac navštevovanými oblasťami Slovenska sú dlhodobo Bratislava, Vysoké Tatry, Považie a Podunajsko. Podiel klientely, ktorá prichádza na Slovensko prostredníctvom tuzemských cestovných kancelárií je veľmi malý a od roku 1995 klesá. V ponuke je cca 200 tis. lôžok v ubytovacích zariadeniach. Ich priemerné využitie je niečo viac ako 30%.

Tabuľka 4 Zahraniční návštevníci podľa krajín v tis. osôb

Krajina	1997	1998	1999	2000	2001	2002
ČR	212,9	244,5	275	227,4	327,6	447,9
Nemecko	131,4	141,4	138	155,1	172,4	188,7
PR	116,6	132	173,1	201,1	264,6	266,9
MR	41,8	49,4	53,1	59,3	73,9	88,3
Rakúsko	36,3	31,8	32,6	36,8	44	47,1
Ukrajina	32,4	37,7	31,7	24,2	18,9	19,5
Rusko	24,5	27,3	22,4	30,9	19,9	20,3

Zdroj: www.economy.gov.sk

Rovnomernejšiemu využitiu potenciálu krajiny by mal dopomôcť do značnej miery regionálny rozvoj cestovného ruchu, ktorý disponuje veľkými rezervami.

3. REGIONÁLNY ROZVOJ A CESTOVNÝ RUCH

Koexistencia regionálneho rozvoja a aktivít cestovného ruchu je viac než významná a zároveň je obojstranne užitočná. Dôvodom je skutočnosť, že ekonomický a sociálny

rozvoj regiónu napomáha rozvojovým tendenciám v cestovnom ruchu. Aktivity cestovného ruchu významne prispievajú k vzniku nových ekonomických činností a aktivít ekonomickej povahy, a súčasne pomáhajú k rastu už existujúcich činností, čím následne napomáhajú k celkovému rozvoju regiónu.

Ak napríklad riešenie problémov cestovného ruchu v regióne dostane prioritu, môže a väčšina prípadov to potvrdzuje, že svojou prítomnosťou podporí celý rad podnikateľských profesií, fungovanie kultúrnych a športových inštitúcií, ako aj finančné služby vrátane zmenární a celého radu obslužných služieb. Môže tak priniesť ekonomické oživenie aj do typických agrárnych oblastí. V takomto perspektívnom regióne cestovného ruchu majú možnosť realizácie podnikateľa, manažéri, ale prácu môžu získať aj hotelieri, kuchári, čašníci, recepční, ale aj maséri, kozmetičky, kaderničky, ba dokonca aj stavbári, výťahári, cestári, pumpári, zdravotnícky personál a pod.

Rozvoj cestovného ruchu v regióne – v kontexte plánovaného regionálneho rozvoja musí rešpektovať žiadúci kvalitatívny rast, ktorý predpokladá ochranu napr. rekreačných zdrojov v záujme zabezpečenia kvality rekreačného a ekonomického efektu z rozvoja cestovného ruchu a jeho prínosu pre celý región.

Ide najmä o tieto konkrétne formy akceptácie:

- ♦ dosiahnutý stupeň rozvoja cestovného ruchu
- ♦ stupeň koncentrácie cestovného ruchu v danom regióne
- ♦ prílív zahraničného kapitálu
- ♦ sociálno-kultúrny vplyv, vylúčenie vplyvu zahraničných kultúr
- ♦ zmiernenie negatívnych vplyvov na životné prostredie
- ♦ konkurencieschopnosť
- ♦ súlad s politikou a inými programami.

Rozvoj cestovného ruchu si vyžaduje aj primerané inštitucionálne usporiadanie na celonárodnej, regionálnej i miestnej úrovni a kvalifikovaný, vysoko profesionálny manažment. Ciele rozvoja cestovného ruchu je potrebné zabezpečiť adekvátnou organizačnou štruktúrou a finančnými zdrojmi. Pre rozvoj cestovného ruchu má osobitný význam vytvorenie integrovaného informačného systému, ktorý by využívali všetky subjekty cestovného ruchu.

Pri podpore ťažiskových foriem cestovného ruchu sa ukazuje potrebné stimulovať rozvoj cestovného ruchu aj z priestorových pohľadov. K tomu je potrebné zhodnotenie územia z hľadiska jeho možností pre cestovný ruch, kvantifikácia únosností a kvalitatívny charakter potenciálu, spôsobom konzistentným a využiteľným v podmienkach trhovej ekonomiky. Hovoríme o tzv. „valorizácii“ územia, ktorá je rozhodujúcim činiteľom pri vypracúvaní podporných programov, prioritizácii verejných investícií, trhovom usmerňovaní štandardných investícií, ale aj prípadné zakomponovanie do prierezovej regionálnej politiky.

Dynamickejší rozvoj cestovného ruchu by mohlo výrazne podporiť prijatie koncepcie štátnej politiky rozvoja tohto odvetvia. Sekcia cestovného ruchu ministerstva hospodárstva vypracovala Národný program rozvoja cestovného ruchu ako koncepčný dokument strednodobého charakteru, s cieľom stabilizovať postavenie cestovného ruchu v štruktúre odvetví národného hospodárstva a utvárať predpoklady na jeho efektívny a udržateľný rozvoj ako podstatného faktora hospodárskeho a sociálno-kultúrneho rozvoja spoločnosti.

4. REGIONÁLNA POLITIKA SLOVENSKEJ REPUBLIKY VO VZŤAHU K CESTOVNÉMU RUCHU

Regionálna politika je chápaná ako hlavný politický nástroj, ktorým je možné riešiť problémy regionálneho rozvoja. Ciele regionálnej politiky sa postupne formovali a úzko súviseli s aktuálnymi požiadavkami rozvoja regiónov. Napríklad v 90. rokoch minulého storočia sa kládol dôraz predovšetkým na:

- ♦ rozvoj štrukturálne zaostalých regiónov,
- ♦ konverziu regiónov, kde bol priemysel v úpadku,
- ♦ boj s dlhodobou nezamestnanosťou,
- ♦ nárast pracovných príležitostí pre mladých ľudí,
- ♦ podporovanie vidieckych oblastí a prispôbenie poľnohospodárstva.

Ako vidno cestovný ruch v tom období bol súčasťou riešenia problémov regionálneho rozvoja iba okrajovo.

V druhej polovici 90. rokov boli tieto ciele rozšírené a prepracované a v rámci pomoci EÚ bolo vyčlenených šesť nasledujúcich cieľov:

- ♦ podpora zaostávajúcich oblastí, ktorá sa vzťahovala aj na cestovný ruch,
- ♦ prestavba regiónov postihnutých štrukturálnymi problémami v priemysle,
- ♦ boj proti dlhodobej nezamestnanosti a pomoc pri začleňovaní mládeže do pracovného procesu,
- ♦ pomoc pri prispôbovaní sa pracovných síl zmenám v priemyselných procesoch a zmenám výrobných systémov,
- ♦ urýchlené prispôbovanie poľnohospodárskych štruktúr a podpora rozvoja a štrukturálne prispôbenie vidieka,
- ♦ podpora riedko osídlených oblastí.

Pre jednotlivé ciele boli vytýčené pevne stanovené kritériá. Najvýznamnejším z kritérií na stanovenie cieľa zostáva HDP na obyvateľa. Toto kritérium je zároveň aj jediným pri posudzovaní zaradenia regiónu medzi najzaostalejšie a teda medzi prijímateľa pomoci v rámci cieľa 1.

V posledných troch rokoch regionálny rozvoj a regionálna politika SR zaznamenala pozitívny vývoj vo viacerých segmentoch: zavedenie vnútorných legislatívnych noriem, v inštitucionálnom a personálnom zabezpečení, informačnom systéme, pri hľadaní pomoci zaostávajúcim regiónom a pri využívaní predvstupovej pomoci určenej na regionálny rozvoj z fondov EÚ. Hlavnou úlohou regionálnej politiky SR sa stalo postupné vyrovnávanie rozdielov medzi regiónmi a sociálno-ekonomická súdržnosť a sústavné zvyšovanie životnej úrovne obyvateľov.

Regionálna politika EÚ na znižovanie regionálnych rozdielov využíva niekoľko spôsobov, z ktorých prvoradými sa stali finančné nástroje. V rámci finančných nástrojov, ku ktorým patria štrukturálne fondy, pôžičky, komunitné iniciatívy a inovatívne opatrenia zohrávajú najdôležitejšiu úlohu štrukturálne fondy¹.

¹ Na uskutočnenie regionálnej politiky v rámci Európskej únie bolo potrebné, aby EÚ mala k dispozícii medzinárodne porovnateľné údaje za všetky členské štáty. Pre tieto potreby bol zavedený európsky štatistický systém, v rámci ktorého boli stanovené základné štatistické regióny – regióny NUTS (La Nomenclature des Unites Territoriales Statistiques) – Nomenklatúra teritoriálnych štatistických jednotiek. NUTS je jedinou medzinárodne platnou územnou klasifikáciou určenou pre potreby zostavovania regionálnych účtov.

Pri definovaní územných jednotiek sa vychádzalo:

- ♦ z inštitucionálneho usporiadania štatistických jednotiek
- ♦ zo všeobecných charakteristík, ktoré zabezpečujú, aby jednotlivé regióny boli porovnateľné z hľadiska rozlohy a počtu obyvateľov
- ♦ z hierarchickej štruktúry (klasifikácia NUTS zahŕňa 5 úrovní).

V prípade Slovenskej republiky úroveň NUTS I zahŕňa celú republiku a plochou 49 000 km² a počtom obyvateľov 5 400 000. Úroveň NUTS II obsahuje 4 skupiny krajov (Bratislava, Západné Slovensko – kraje Trenčiansky, Trnavský a Nitriansky, Stredné Slovensko – kraje Banskobystrický a Žilinský a Východné Slovensko – kraje Prešovský a Košický). Úroveň NUTS III je 8 krajov (Bratislavský, Trnavský, Trenčiansky, Nitriansky, Žilinský, Banskobystrický, Prešovský a Košický kraj). Na úrovni NUTS IV je 79 okresov. Na úrovni NUTS V je 2 871 miest a obcí.

Na rozvoj cestovného ruchu slúži predovšetkým Európsky regionálny a rozvojový fond. Pôvodne plnil funkciu kompenzácie krajín, ktoré nadštandardne prispievali do rozpočtu. V súčasnosti je jeho hlavnou úlohou znižovať regionálne rozdiely tým, že fond podporuje predovšetkým rozvoj najzaostalejších regiónov. Pri plnení tejto funkcie sa zameriava na:

- ♦ rozvoj infraštruktúrnych projektov,
- ♦ budovanie celoeurópskej dopravnej siete,
- ♦ podporu malého a stredného podnikania,
- ♦ na energetické a telekomunikačné projekty,
- ♦ stimulovanie inovácií.

Pre potreby regionálneho rozvoja Slovenskej republiky v závislosti od potrieb orgánov EÚ je potrebné aj v rámci cestovného ruchu používať územné jednotky na úrovni NUTS 2, ktoré SR delia na 4 regióny: Bratislavský, Západné Slovensko, Stredné Slovensko a Východné Slovensko. V rámci SR by regióny Stred, Východ a Západ boli zaradené do oblastí cieľa 1 a niektoré oblasti Bratislavského kraja by mohli byť zaradené pod oblasti cieľov 2 a 3.

K jednému zo základných strednodobých dokumentov regionálnej politiky SR patrí Národný plán regionálneho rozvoja SR, ktorý je programovým dokumentom uskutočňovania regionálnej politiky SR do roku 2006. Národný rozvojový plán sa územne vzťahuje na všetky regióny s výnimkou Bratislavského kraja, ktorý má HDP na obyvateľa vyšší ako 75% z priemeru Spoločenstva.

Existencia tohto dokumentu bola zároveň základnou podmienkou pre získanie finančných prostriedkov z predvstupových fondov a vstupom SR do EÚ zo štrukturálnych fondov EÚ. Dôležitou súčasťou Národného plánu regionálneho rozvoja SR sú sektorové a regionálne operačné plány, ktoré obsahujú návrhy regionálnych rozvojových stratégií vypracovaných na úrovni regiónov. Strategickým cieľom národného plánu je zabezpečiť taký rast HDP, aby SR do roku 2006 dosiahla úroveň 60 – 65% priemeru HDP/obyv. štátov Európskej únie. Podmienkou tohto dosiahnutia je plné rešpektovanie zásad trvalo udržateľného rozvoja.

Vzhľadom na súčasné problémy regionálneho rozvoja SR a zabezpečenie rovnovážneho rastu národného hospodárstva SR bolo zadefinovaných šesť globálnych cieľov:

- ♦ tvorba nových pracovných miest a zníženie nezamestnanosti
- ♦ podpora kontinuálneho rastu konkurencieschopnej produkcie
- ♦ rozvoj technickej a sociálnej infraštruktúry
- ♦ rozvoj výroby a služieb založených na využití domácich zdrojov
- ♦ ochrana a skvalitňovanie životného prostredia
- ♦ rozvoj vidieka a multifunkčného poľnohospodárstva.

Zabezpečenie naplnenia týchto globálnych cieľov viedlo k ich rozpracovaniu vo forme špecifických cieľov, ktoré majú v sektorových a regionálnych operačných programoch stabilizačný a rozvojový charakter.

Priority Národného rozvojového plánu sú rozpracované na konkrétne opatrenia v rámci Regionálneho operačného programu Základná infraštruktúra a tri sektorové operačné programy (SOP): Priemysel a služby, Ľudské zdroje, Poľnohospodárstvo a rozvoj vidieka.

Možnosť čerpania finančných prostriedkov zo štrukturálnych fondov EÚ sa pre Slovenskú republiku otvorila od 1. januára 2004. Ide o nástroje štrukturálnej politiky EÚ, ktorá je zameraná na zmenšovanie rozdielov medzi regiónmi v úrovni rozvoja a členskými krajinami EÚ².

Najviac prostriedkov do slovenského CR môže v najbližšom období prúdiť z európskych zdrojov prostredníctvom **Sektorového operačného programu, kapitoly Priemysel a služby**. Garantom tejto grantovej schémy je *Slovenská agentúra cestovného ruchu* (SACR). Na účely cestovného ruchu je pre najbližšie 3 roky vyčlenených 230 mil. Sk (54 mil. eur). Spolu so zdrojmi zo štátneho rozpočtu a rozpočtov miest a obcí to môže predstavovať 83 mil. eur a s ostatnými formami podpôr vyše 100 mil. eur. Z toho najmenej polovica by mala slúžiť na rozvoj infraštruktúry a budovanie informačného systému. Nárok na získanie prostriedkov z fondov budú mať podnikatelia zo všetkých oblastí SR, ako aj mestá a obce či ich príspevkové organizácie, mimovládne organizácie i občianske združenia. Maximálna výška grantu môže byť 84 mil. Sk (2 mil. eur), pričom celkové oprávnené náklady nesmú presiahnuť 4 mil. eur.

Sektorový operačný program „Cestovný ruch“ bude zameraný na dosiahnutie týchto, či už priamych alebo nepriamych, prínosov:

- ♦ rast produktívnych a strategických investícií v odvetví cestovného ruchu,
- ♦ vytvorenie nových pracovných miest v prioritných regiónoch s relatívne vysokou mierou nezamestnanosti, v ktorých sú vhodné podmienky na rozvoj cestovného ruchu,
- ♦ priamy nárast príjmov z cestovného ruchu zvýši daňové príjmy pre miestne samosprávy a štátny rozpočet.

Slovenská agentúra cestovného ruchu (SACR) zo štátneho rozpočtu v roku 2004 dostane 52 mil. Sk, čo je o 5 mil. Sk viac ako v roku 2003. V prepočte na USD je to 1,6 milióna.

Aby sa SR dokázala lepšie presadiť v zahraničí, presadila koncom novembra 2003 SACR do Bruselu vlastný projekt financovania propagačných turistických aktivít v celkovej sume 150 mil. Sk (3,3 mil. eur), z čoho štvrtina by bola zo štátneho rozpočtu a zvyšok z Bruselu. Na čerpanie prostriedkov je nutné dokončiť informačný systém. Ide o prvý projekt, ktorý bude financovať propagáciu krajiny prevažne z cudzích zdrojov.

5. ZÁVER

Cestovný ruch by mal v budúcnosti zohrávať v ekonomike Slovenska oveľa významnejšiu úlohu ako to bolo doteraz. Prejaviť by sa to malo v štátnom rozpočte, vo výraznejšom vplyve na platobnú bilanciu služieb, v rozvoji zamestnanosti a v neposled-

² Informačná brožúra. Základné informácie o čerpaní predvstupovej pomoci a štrukturálnych fondov v gescii MH SR, november 2003.

nom rade v regionálnom rozvoji. K tomu je potrebné realizovať plnenie parciálnych strategických cieľov a zabezpečiť plnenie viacerých úloh. Jednou z najdôležitejších úloh na najbližšie obdobie je zvyšovanie konkurencieschopnosti slovenského cestovného ruchu zlepšovaním jeho infraštruktúry a kvality poskytovaných služieb podporou podnikateľských zámerov i zámerov samospráv a profesijných zväzov a združení realizáciou legislatívnych a ekonomických opatrení.

Literatúra

- BUJNA, M. 2002. *Návrh stratégie rozvoja cestovného ruchu v roku 2003*, MH SR, Bulletin pre cestovný ruch 2/2001, Bratislava: Ministerstvo hospodárstva SR, Sekcia CR.
Dobry deň, samospráva! 2002 – 2006, Bratislava, ZMOS, január 2003
Infotour-Marketingový a inf. spravodajca SACR, Bratislava, 2001
- MIŠŪNOVÁ E. 2000. *La géographie économique de la Slovaquie*, Bratislava: Ekonom, Vydavateľstvo EU.
- MIŠŪNOVÁ, E. 2002. Malé a stredné podnikanie v cestovnom ruchu Slovenska a regionálny rozvoj. In: *Medzinárodná konferencia REGIO 2002/IMPA 2002 15. – 16. 10. 2002 Karlove Vary*.
- MIŠŪNOVÁ, E. 2003. Rozvoj kúpeľníctva v Karlových Varoch po roku 1989. In: *Ekonomická revue cestovného ruchu*. Banská Bystrica: Ekonom. fakulta. Roč. XXXVI – 1/2003, 33-40.

Tourism industry of Slovak Republic in the context of regional development

Summary

Tourist traffic plays positive role in revitalization of undeveloped and structurally – effected areas from regional point of view. Tourist traffic multiplier enables to keep or create new vacancies and financial resources for development of these areas. This regional aspect of tourist traffic is stabilizing factor for local inhabitants and social and cultural background too. Tourist traffic strengthens local identity and represents local traditions and cultural specifics.

The achievement of favorable effects of tourism in the region, the correct utilisation of the potential of tourism in the region and of the investments in tourism, are conditioned by a functioning network of institutions. Of great importance is also the functional cooperation of the public sector at both the national and regional level.